

Date: 23rd August-2026

**TARAQQIYOT STRATEGIYASI ASOSIDA YOSHLARNING MA'NAVIY
DUNYOQARASHINI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI**

Fayzulloyeva Chehronabonu Lazizovana

Nizomiy nomidagi O'zMPU Tarix fakulteti "Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va
huquq ta'limi" yo'nalishi 1-bosqich talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekistonda amalga oshirilayotgan taraqqiyot strategiyalari doirasidagi yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish masalasi tahlil qilinadi. Bugungi globallashuv, axborot texnologiyalari va raqamli kommunikatsiyalar jadal rivojlanayotgan sharoitda yoshlarning ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini mustahkamlash, mustaqil fikrlaydigan, ma'naviy yetuk va ijtimoiy faol shaxs sifatida shakllanishi muhim ahamiyat kasb etadi. Maqolada yoshlar ma'naviyatini rivojlantirishda ta'lim, oila, mahalla, madaniyat, kitobxonlik, tarixiy meros, raqamli texnologiyalar va media savodxonlikning o'rnini yoritiladi. Shuningdek, zamonaviy ma'naviy-ma'rifiy loyihalar, interaktiv ta'lim, raqamli kontent va yoshlar bilan ochiq muloqot kabi mexanizmlarning samaradorligi tahlil qilinadi. Maqolada yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish bo'yicha amaliy takliflar ham ilgari suriladi.

Kalit so'zlar: yoshlar, ma'naviyat, ma'naviy dunyoqarash, Taraqqiyot strategiyasi, yoshlar siyosati, milliy qadriyatlar, ta'lim, tarbiya, media savodxonlik, raqamli texnologiyalar, ma'rifat.

Yosh avlod har qanday jamiyatning kelajagini belgilaydigan muhim ijtimoiy qatlam hisoblanadi. Mamlakatning iqtisodiy, siyosiy, ijtimoiy va madaniy taraqqiyoti ko'p jihatdan yoshlarning bilim va salohiyati, dunyoqarashi hamda ijtimoiy faolligiga bog'liq. Shu sababli yoshlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash, ularning ta'lim olishi va kasbiy rivojlanishi bilan bir qatorda, ma'naviy-axloqiy kamolotiga ham alohida e'tibor qaratish zarur. O'zbekiston aholisi tarkibida yoshlarning salmog'i yuqori bo'lib, milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yil 1-yanvar holatida 14–30 yoshdagi yoshlar soni 9 630 556 nafarni tashkil etgan bo'lib, bu mamlakat umumiy aholisining 25,7 foiziga teng, mazkur ko'rsatkich yoshlar bilan bog'liq masalalar mamlakat taraqqiyotining strategik yo'nalishlaridan biri ekanini ko'rsatadi, yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish bugungi kunda yanada dolzarb masalaga aylanib bormoqda. Zamonaviy yoshlar katta hajmdagi axborot oqimi ichida yashamoqda, ular internet, ijtimoiy tarmoqlar va raqamli platformalar yoshlarning dunyoqarashi, qiziqishlari va kundalik hayotiga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatmoqdava bunday sharoitda yoshlarni axborotni tahlil qilish, mustaqil fikrlash, vatanparvarlik, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat bilan qarashga o'rgatish muhimdir. O'zbekistonda amalga oshirilayotgan davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri inson qadrini ulug'lash, ta'lim va tarbiya sifatini oshirish, yoshlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish hamda ularning jamiyatdagi faolligini kuchaytirishdan iborat. Yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish faqatgina

Date: 23rd August-2026

ma'naviy-ma'rifiy tadbirlarni tashkil etish bilan cheklanmasligi kerak, ushbu jarayon yoshlarning kundalik hayoti, ta'limi, kasbiy rivojlanishi, bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etishi va jamiyatdagi ishtiroki bilan chambarchas bog'liq. Shu nuqtayi nazardan, yoshlar bilan ishlashda

“ta'lim-tarbiya-ma'rifat-ijtimoiy faollik” tamoyilining uyg'unligini ta'minlash muhimdir. Yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirishning quyidagi asosiy omillari:

1. yoshlarning ma'naviy shakllanishida oila birlamchi ijtimoiy muhit hisoblanadi. Oilada shakllangan o'dob, hurmat, mas'uliyat, halollik, mehr-oqibat va kattalarga hurmat kabi qadriyatlar yoshlarning keyingi hayotidagi qarashlariga ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun yoshlar ma'naviyatini rivojlantirish bo'yicha davlat va jamoat tashkilotlari tomonidan amalga oshiriladigan ishlarni oiladagi tarbiya bilan uyg'unlashtirish lozim.

2. ta'lim muassasalari yoshlarning dunyoqarashini kengaytirish va mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Zamonaviy ta'lim jarayonida yoshlarga faqat tayyor ma'lumotni berish yetarli emas. Unga savol berish, tahlil qilish, dalillarni solishtirish, o'z fikrini asoslash va mustaqil xulosa chiqarish ko'nikmalarini shakllantirish zarur.

3. yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirishda milliy tarix va madaniy merosni chuqur o'rganish alohida ahamiyatga ega. Ajdodlarimizning ilm-fan, adabiyot, san'at va ma'rifat rivojiga qo'shgan hissasini o'rganish yoshlarning tarixiy xotirasini mustahkamlaydi. Shu bilan birga, milliy qadriyatlarni umuminsoniy qadriyatlar bilan uyg'un holda anglash yoshlarning keng va bag'rikeng dunyoqarashini shakllantirishga yordam beradi.

Raqamli texnologiyalar yoshlarning bilim olish imkoniyatlarini kengaytiruvchi muhim vositadir. Elektron kutubxonalar, onlayn ta'lim platformalari, videodarslar, podkastlar va boshqa raqamli resurslar orqali ma'naviy-ma'rifiy mazmundagi materiallarni yoshlar uchun qulay shaklda yetkazish mumkin. Bunda asosiy vazifa — zamonaviy texnologiyalarni yoshlarning qiziqishlari bilan uyg'unlashtirishdir. Bugungi yoshlar turli manbalardan juda katta miqdordagi axborot oladi. Shuning uchun media savodxonlik ma'naviy dunyoqarashning muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda. Media savodxon yosh:

- axborot manbasini aniqlay oladi ;
- turli ma'lumotlarni taqqoslaydi;
- ishonchli va shubhali axborotni farqlashga harakat qiladi;
- manipulyativ kontentga tanqidiy yondashadi;
- internetdan mas'uliyatli foydalanadi va shu sababli ham ta'lim muassasalarida

media savodxonlikka oid amaliy mashg'ulotlarni kengaytirish maqsadga muvofiq, yoshlar hayotida ijtimoiy tarmoqlarning o'rni katta bo'lib ma'naviy-ma'rifiy faoliyatni faqat an'anaviy shakllarda olib borish bilan cheklanib qolmaslik kerak. Qisqa videolar, podkastlar, intervyular, infografikalar, tarixiy va ilmiy ma'lumotlar, kitob tavsiyalari kabi kontentlar yoshlarning qiziqishini oshirishi mumkin. Kitob mutolaasi insonning tafakkurini kengaytiradi, so'z boyligini oshiradi va mustaqil fikrlashga yordam

Date: 23rd August-2026

beradi, yoshlar o'rtasida kitobxonlikni rivojlantirish ma'naviy dunyoqarashni shakllantirishning samarali mexanizmlaridan biridir. 2025-yilda Yoshlar ishlari agentligi ma'lumotlariga ko'ra, "Mutolaa" loyihasi 3,5 million nafar yoshni qamrab olgan. Shuningdek, "Ibrat farzandlari" loyihasida 2,9 million, "Ustoz AI" loyihasida esa 831 ming nafar yosh ishtirok etgani qayd etilgan. Bu kabi loyihalar yoshlarning ta'lim va o'z ustida ishlash imkoniyatlarini kengaytirishda zamonaviy raqamli mexanizmlarning amaliy ahamiyatini ko'rsatadi. Yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirishda ularning fikrini eshitish va tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash muhimdir. "Rahbar va yoshlar" kabi ochiq muloqotlar yoshlarning o'z fikr va takliflarini erkin bildirishiga imkon beradi. Masalan, 2025-yilda Bilim va malakalarni baholash agentligida yosh xodimlar bilan tashkil etilgan uchrashuvda yoshlarning innovatsion g'oyalari va tashabbuslari muhokama qilingan. Bunday muloqotlar yoshlarni faqat tarbiya obyektiga emas, balki jamiyat taraqqiyotining faol subyekti sifatida ko'rish zarurligini ko'rsatadi. Yoshlarning ma'naviy rivojlanishida turli ijtimoiy institutlarning hamkorligi katta ahamiyatga ega. 2026-yilda Milliy gvardiya, Yoshlar ishlari agentligi va Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi o'rtasida imzolangan memorandumda "maktab-mahalla-oila" tamoyili asosida yoshlar bilan ishlash tizimini kuchaytirish, vatanparvarlikni rivojlantirish va yoshlarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish kabi vazifalar belgilangan. Bu yondashuv yoshlar tarbiyasida alohida tashkilotlarning emas, balki oila, ta'lim muassasasi, mahalla va jamoatchilikning o'zaro hamkorligi muhimligini ko'rsatadi. Yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish jarayonida ayrim muammolarga ham e'tibor qaratish lozim:

1. internetdagi axborotlarning haddan tashqari ko'pligi yoshlarning ma'lumot tanlash jarayonini murakkablashtiradi
2. ayrim ma'naviy-ma'rifiy tadbirlarning bir xil va an'anaviy shaklda tashkil etilishi yoshlarning qiziqishini pasaytirishi mumkin
3. yoshlarning individual qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olmasdan olib borilgan tarbiyaviy ishlar kutilgan natijani bermasligi mumkin, ma'naviy-ma'rifiy faoliyatni yoshlarning yosh xususiyatlari, qiziqishlari va zamonaviy axborot iste'moli odatlariga moslashtirish zarur.

Xulosa qilsak, yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish mamlakatning uzoq muddatli taraqqiyoti uchun muhim strategik vazifalardan biridir. Bugungi kunda yoshlar ma'naviyatini rivojlantirish an'anaviy tarbiya usullari bilan bir qatorda raqamli ta'lim, media savodxonlik, kitobxonlik, ijtimoiy tarmoqlardagi ma'rifiy kontent, ochiq muloqotlar va yoshlar loyihalari orqali amalga oshirilishi lozim. Eng muhimi, yoshlarni faqat tayyor ma'lumotlarni qabul qiluvchi emas, balki mustaqil fikrlaydigan, tahlil qila oladigan, tashabbus ko'rsatadigan va jamiyat taraqqiyotiga o'z hissasini qo'sha oladigan faol shaxs sifatida tarbiyalash zarur. Shunday ekan, Taraqqiyot strategiyasi doirasida yoshlar ma'naviyatini rivojlantirishning zamonaviy mexanizmlarini takomillashtirish, ta'lim va tarbiyaning o'zaro uyg'unligini ta'minlash hamda yoshlarning tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash kelajakda ma'naviy yetuk va bilimli avlodni shakllantirishga xizmat qiladi.

Date: 23rd August-2026

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni. “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”.
2. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.
3. O‘zbekiston Respublikasining “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonuni.
4. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. “O‘zbekistonda yoshlar soni qancha?”, 2025.
5. O‘zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi. “Yoshlar bilan ishlash borasida amalga oshirilgan ishlar”, 2025.
6. O‘zbekiston Respublikasi davlat tashkilotlarining yoshlar siyosati va ma’naviy-ma’rifiy faoliyatga oid rasmiy materiallari.

